

CSÍK Ádám

· egyetemi hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Bölcsésztudományi Kar, Törté-
· nelem MA
· csikadam4@gmail.com

MORAVICA MAKACS NÉPE

NÉMET Klaudió: Makacs moroviciak. Különös történetek egy bácskai falu múltjából, Vajdasági Magyar Helytörténeti Egyesület, Topolya, 2017.

A könyv címe önmagában is érdekes: *Makacs moroviciak*. A hétköznapi, ám nagyon irodalmi cím mögöttes tartalmat is sejtet, hiszen Ómoravica/Bácskossuthfalva lakosságát a makacs jelzővel illeti. A szerző a „makacsság” szegmens mentén kívánja bemutatni tárgyát, Moravica település történetét. Erről a bevezetőben van szó a történetmesélés egyfajta vezérfonalaként. A mű szerkezete is ezt tükrözi, de azt a szerző a történeti szakmaiságot, tudatosságot és elfogulatlanságot vagy inkább egyensúlyt szem előtt tartva alkotta meg. A könyv műfaja kimondottan helytörténeti, nyelvvezete igényes, az irodalmiság és a szakmai stílus ötvözete. Ennek ellenére néhány helyen az autentikus délvidéki nyelvezetet, szóhasználatot és „ízességet” is visszaadja.

Ómoravica története a régmúltba nyúlik vissza, ezt a szerző makacsság és annak megnyilvánulásai mentén mutatja be. A könyv a török kor végén a települést megalapító vagy újraalapító kunsági ősök színes történetével kezdődik, a protestáns vallásukért folytatott kiállásukat, a vallásszabadságért folytatott erőfeszítésüket írja le. A következő fejezetekben már konkrétan a morovici eseményekre fókuszál: leír egy szerelmi történetet, bemutat különféle népi mozgalmakat, sztrájkokat, a földesurak által elbitorolt területekért folytatott pereskedést, érinti az 1848–49-es forradalom és szabadságharc alatt elszenvedett atrocitásokat és pusztításokat, a település megnevezése körüli vitás kérdéseket, a második világháborút és annak végnapjait, s nem utolsósorban a jugoszláv polgárháború időszakát.

Noha összetett, mégis kezelhető méretű műről beszélünk, most csak a jugoszláv polgárháborúval foglalkozó szegmensét mutatnám be részletesebben, amelynek címe: *Történet a paprikamalom mellől*. Az olvasó számára

ez egyfajta szentimentális hozzáállást, esetleg irodalmi megközelítést sejtet, de nem így van, a cím is a szűkebben vett események helyszínét jelöli meg. Előzményként a jugoszláv polgárháború előtti évek eseményeit mutatja be, amelyek során kiemeli Tito regnálásának időszakát, az akkoriban felszínre törő szeparatista törekvéseket, azok lefolyását, majd a Tito marsall halálával bekövetkező lassú romlást, az azt ok-okozati kapcsolatban követő újbóli elszakadási törekvéseket és a kibontakozó fegyveres konfliktust. Ezt követően a Vajdaság területén uralkodó közhangulatról, félelmekről, véleményekről, illetve a háborúellenes megmozdulásokról, azok motivációiról ír. A harmadik és a negyedik alfejezetben – amely a következő alfejezetekkel együtt három nap: 1992. április 6-a, 7-e és 8-a története – már ténylegesen a településen behívott területvédelmi alakulat tagjainak parancsmegtagadásáról, a reakciókról van szó. Itt a szerző roppant részletesen tárgyalja az eseményeket, a szereplők motivációit és a helyi lakosság magatartását. Az ezt követő további három alfejezet már az események végső kifizetésével foglalkozik, a VMDK-nak (a Vajdasági Magyar Demokratikus Közösségnek) a parancsmegtagadás ügyében tett állásfoglalásával. Az április 8-án megtartott ómoravicai háborúellenes tüntetés részleteit is tartalmazza a fejezet, amely végül egy összegző résszel zárul.

A makacsságnak mint tulajdonságnak a kiemelése érdekes társadalomtörténeti megközelítése az adott közösség vizsgálatának, története bemutatásának. Ebből a szempontból a könyv véleményem szerint sikerrel járt, de megjegyzendő, hogy egyetlen tulajdonság ilyen markáns kiemelése más kutatási területeken komoly negatívum lehet, az eredmények torzulásával járhat. Ennek ellenére a könyvnek sok a pozitívuma. Számos forrást felvontat, hivatkozási rendszere precíz, és szerteágazó forrásbázisra támaszkodik. Bibliográfiája pedig nagyon hasznos lehet a téma iránt érdeklődőknek. Szövege olvasható és logikus. A szerző a mű alapján elkötelezett a tudományos igényesség és a történelemkutatás iránt. Mindenkinek, akit érdekel a Délvidék története, csak ajánlani tudom ezt a művet.

Beérkezés időpontja: 2018. 01. 19.

Elfogadás időpontja: 2018. 03. 12.